

Hlasy země

**Projekt Dětského studia divadla Ponec
Banát 21. 2. – 8.3. 2009**

Na přelomu února a března 2009 tým lektorů a skupina dětí Dětského studia (při divadle Ponec) a studentů z Prahy uskutečnili další pobyt v Eibenthalu – české krajanské vesnici v rumunském Banátu. Projekt byl zaměřený na uměleckou spolupráci s místními dětmi.

Tvůrčí dílny pro děti z Rumunska a z Česka probíhaly v eibenthalské základní škole s podporou pana ředitele Prof. Vasilcana Tiberia a celého učitelského sboru.

Pod vedením lektorů z Prahy, Lenky Tretiagové a Ondřeje Lipovského, vzniklo během čtrnáctidenní spolupráce další představení tanečního divadla nazvané *Hlasy země*, které bylo inspirováno stejnojmenným románem Jeana Giona.

Představení mělo premiéru 6.března 2009 v Eibenthalu a hrály v něm děti z eibenthalské školy, ze školy na Baia Noua a z Dětského studia v Praze, s uměleckou a technickou záštitou Hany a Arama Herrmannových, Michaely Pospíšilové a Petra Tretiaga.

Současně vznikal i umělecký film Viléma Šraila, dokumentující celý projekt.

Hlavním cílem projektu bylo upevnit a rozvinout používání českého jazyka u místních dětí a posílit jejich národní hrdost a sebevědomí v nesnadných podmínkách života v horské vesnici.

Podmínky realizace projektu

Základní podmínkou pro uskutečnění projektu byla finanční podpora Ministerstva zahraničních věcí ČR (a následně dalších organizací) a nic by se nezdařilo bez skvělé nezištné péče rodičů většiny dětí z Eibenthalu o všechny cestovatele z Prahy.

Realizace návazného projektu, jehož cílem bylo obohacení výuky a vzdělání krajanských dětí v rumunském Banátu, se ujala zkušená pedagožka MgA. Lenka Tretiagová a výtvarník a tanečník MgA. Ondřej Lipovský.

V roce 2008 společně vytvořili s eibenthalskými dětmi velmi úspěšné taneční představení *Kdy víly přestávají čarovat*, které se 7x reprízovalo v Rumunsku a v Čechách a úspěšně otevíralo XX. ročník Mezinárodního festivalu tanečního a pohybového divadla TANEC PRAHA 2008.

Oba lektori společně již třetím rokem vytvářejí základnu pro realizaci experimentálního projektu Tanec školám, který se v Praze a českých regionech věnuje taneční a pohybové výchově dětí a mládeže v rámci školní výuky, nabízí dětem a studentům interaktivní představení s profesionálními umělci i zájmovou seberealizaci prostředky tanečního divadla.

Z široké základny dětí a studentů, které lektori vyučují v Praze, byli vybráni zájemci pro nejnovější projekt v Banátu.

Přestože vedoucí projektu Lenka Tretiagová (spolu se svým dětským souborem) již v Banátu od roku 2005 uskutečnila řadu návazných projektů a úročila zde své více než dvacetileté pedagogické zkušenosti z Čech i zahraničí poslední pobyt v Eibenthalu byl opět jedinečný, cenný novými zkušenostmi a především duchovními hodnotami, které místní obyvatelé opakovaně spolupracujícím dětem a dospělým otevírají.

K uskutečnění a dosažení cíle projektu bylo zapotřebí mnohem víc rozhodnosti a vytrvalosti než při loňském působení lektorů v Eibenthalu. Každé opakování takové práce s výbornými výsledky s sebou nese očekávání jak umělecká, tak lidská. Rozhodnutí dosáhnout znovu podobných cílů je mnohem závaznější.

Lektoři se již mohli opírat o bohaté zkušenosti s dětmi a s místním prostředím – ale zároveň bylo nutné počítat s tím, že práce již nebude živena tak bezprostředním nadšením a radostí krajanů a rumunských dětí z něčeho nového.

Projekt se tentokrát lišil tím, že lektoři z Prahy sebou přivezli skupinu zkušených a dobře připravených vrstevníků eibenthalských dětí. Děti se znaly ze společného pobytu v Čechách – ale dosud nezažily každodenní spolupráci.

Pro děti z Prahy to nebyla jen jiná forma práce, ale především život ve zcela odlišných životních a společenských podmínkách.

Zvolené téma umělecké práce

Pro druhou spolupráci na představení s dětmi v eibenthalské škole jsme si vybrali jako předlohu dílo francouzského spisovatele Jeana Giona *Hlasy země*.

Hrdiny Gionových knih nejsou ani tak lidé, jako spíše příroda: země, řeka, hory. Román *Hlasy země* odhaluje venkovského člověka žijícího zcela instinktivně v souladu

s přírodními zákony. Zaznívá v něm fascinace prostým člověkem a jeho dokonalým splynutím s přírodou. Oslava vytrvalé neokázalé činnosti, která si nedělá nárok na odměnu, a přece se blíží aktu Stvoření.

Z Gionova díla, stejně jako z místního prostředí, tryská drsné poetično přírody, zemitost i křehkost lidí spjatých s půdou, a mystika a vitalismus života v horách.

Román popisuje jakýsi spiklenecký svazek člověka s přírodou. Zdůrazňuje hrdost a důstojnost údělu lidí srostlých se zemí.

V současné době naši krajané v Rumunsku prožívají období jisté vykořeněnosti, jsou totiž kvůli tíživé ekonomické situaci nuceni přetrhávat tradičně silné rodinné vazby a odcházejí do Čech za prací nebo za příbuznými. I v Gionově románu je jedna z představitelk „přistěhovalkyní“, která srostla s vyvolenou zemí. Pokusili jsme se

Gionův příběh uchopit a místním obyvatelům zprostředkovat jako odkaz k domovu, přírodě a zemi a k životní síle, kterou z těchto kořenů člověk může čerpat. (Jean Giono, *Hlasy země*, překlad Jaroslav Zaorálek, nakladatelství Tichá Byzanc, Praha 1995).

Prostředky tvůrčí práce

Jelikož jsme se opakovaně (vzhledem k termínu školních prázdnin v Praze) ocitli v Eibenthalu v období přísného katolického půstu, zvolili jsme spíše výtvarné a scénicky pohybové, nežli ryze taneční tvůrčí prostředky.

Základem pro volbu tanečních prvků byl opět lidový tanec a pohybové improvizace vycházející z přirozeného (nepředstíraného) pohybu dětí a jejich provázání.

V dialogích a vyprávění zaznívá český jazyk v mnoha svých podobách, přidrželi jsme se poetické slovní zásoby předlohy, ale nebránili jsme ani použití tradičních rýmovaček nebo drobných narážek na místní (eibenthalský) dialekt.

Výtvarné řešení představení vycházelo z inspirace rozlehlou krásnou přírodou místních hor. Scénografii a kostýmy podle návrhů Ondřeje Lipovského vytvořila výtvarnice Dana Kociánová.

Hudbu k představení složil na motivy vybrané lidové písně „Ej čo koho do toho“ hudební skladatel Jakub Kudláč.

Samotný průběh spolupráce

Děti v Banátu se na nás tentokrát těšily. Pracovali jsme každé odpoledne asi s 35 dětmi ze škol v Eibenthalu a Baia Noua. Na první setkání přišlo mnohem více dětí (zejména mladších a také jen rumunsky mluvících) než při loňské spolupráci. Zároveň odešlo do vyšších škol (nebo do Čech s rodiči) hodně nejstarších talentovaných dětí. Některé děti již věděly, co je čeká, a dobře znaly metody naší práce i naše nároky, ale v mnohém jsme museli začínat od hledání a upevnění základních pravidel pro spolupráci.

Opakovala se náročná práce s živým balkánským temperamentem hlučných kluků a počátečním studem dívek. Více než loni jsme čelili jazykové bariéře v případě jenom rumunsky mluvících dětí a překonávali jsme ji především využíváním výtvarných a pohybových stylizací příběhu. Prostředí Rumunska, kde emoce a aktuální nálada určují míru spolupráce jednotlivých dětí a hluk a divoké reakce působí někdy takřka nezvladatelně – se zase postupem dní naplnilo jedinečnou přízní a láskou většiny dětí a dostalo se nám neopakovatelného vděku a pohostinnosti jejich rodičů. Tentokrát se láska dětí nesoustředila jen na osoby lektorů, ale rozhořela se zejména mezi vrstevníky z Banátu a z Prahy. Nespoutaná divokost a zároveň hluboké duchovní citění

místních dětí překvapily děti z Prahy. Příroda, dravý pohyb v ní a odolnost vůči námaze, nepohodlí a nepřízni počasí se staly jedním z průvodních znaků celého projektu.

Nároky na kvalitu a náplň představení byly jiné a náročnější než v uplynulém roce a brzy odhalily slabší místa některých z dětí v ochotě pracovat a posunovat se kupředu. Zároveň, stejně jako loni, jsme museli respektovat povinnosti pracovní a náboženské, které jsou pro místní děti (i pro nás, jako uctivé návštěvníky) prioritní.

Přesto, že místní děti pronásledovala chřipková epidemie, že podmínky pro práci byly často velmi drsné, že během 14 dní nám příroda předvedla tuhé mrazy a sníh i jarně rozkvetlé louky – opět jsme dokázali vystavět představení vyprávějící o těžkém, ale krásném údělu lidí z jedné vesnice, kterou se její obyvatelé vytrvale pokoušejí zachovat navzdory překážkám a přirozenému vývoji.

Banát – romantika a bída

Děti z Prahy poznaly především odlišnou mentalitu lidí a jiné společenské prostředí.

Rumunsko je krásná země plná paradoxů, kterým nemůžeme zcela porozumět. Obdivuhodná je úcta, pokora a vzájemná solidarita krajanů – české menšiny v Rumunsku. Na jedné straně stojí jejich vytrvalost a práce – na druhé odevzdanost a rezignovanost. Na jedné straně překrásná rumunská příroda – na druhé její devastace.

Dojemná byla

pohostinnost a vděk maminek dětí z Eibenthalu, které vyvinuly nečekaně dokonalou organizaci dodávek (místními dětmi dovážených na saních) vybraného jídla, pití a dřeva k topení pro členy naší výpravy během celého pobytu. Je zřejmé, kolik jejich času, práce a vlastního odříkání bylo zapotřebí, abychom s dětmi mohli pracovat na představení.

K jednomu z nejkrásnějších zážitků patřil dlouhý výstup naší výpravy do české vesnice Rovensko, postavené na hřebeni hor. Auto pro sníh nevyjelo, dráty vedení podél cesty byly zpřetrhané. Šli jsme na hřebeny pěšky a cestou se zdálo, že nahoře nemůže bez zásobování a elektřiny existovat život. Přivítalo nás zvonění kostela, obyvatelé se scházeli k nedělní motlitbě. Bez úžasu, ale s obdivem nás vítali ve vesnici zasypané sněhem a zalité nedělním sluncem, poklidem a vlídností. V obchodě jsme si koupili, co jsme potřebovali. V místní škole zbylo dohromady 6 dětí....

Dalším zážitkem byl místní trh v nedalekém městě Oršova a jarní svátek Martie.

Navštívili jsme Herkulovy lázně (Baile Herculane), koupali jsme se v horkých pramenech a vystoupali jsme na impozantní vodopád.

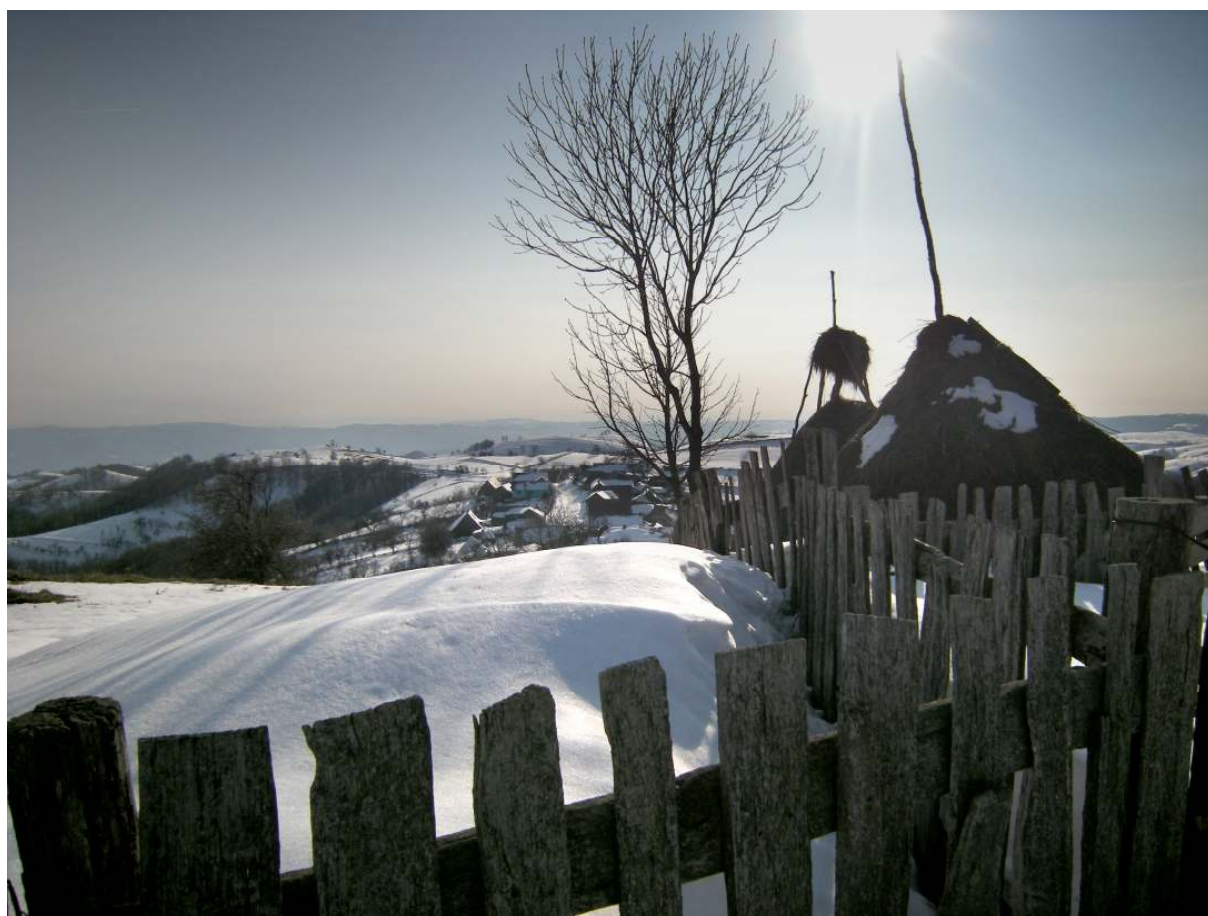
Na stránkách Eibenthalu, které byly neprostupně zasypány sněhem při našem příjezdu, rozkvetly žluté koberce krokusů (eibenthalské „bídy“) před naším odjezdem.

Když se touláte po hřebenech nad hluboce vrytým údolím, kde se choulí Eibenthal, tušíte, že se dějí zázraky a víly tady nepřestávají čarovat. Budí je vytrvalé hlasy jejich krásné země.

Na jaře tady všude kvete krásná žlutá bída.

Další plány

Záznam nově vzniklého představení *Hlasy země* oslovil představitele festivalu TANEC PRAHA 2009 (respektive jeho části, věnované tanci dětem) a ti je pozvali do pražského divadla Ponec na přelomu května a června. Představení je také nominováno na festival ve Svaté Heleně, pořádaný v srpnu 2009 Nadací při ČT Člověkem v tísní. V jednání je uvedení představení eibenthalských dětí *Kdy víly přestávají čarovat* na přehlídce Jiráskův Hronov v srpnu 2009 a vystoupení v divadle Archa v Praze v květnu 2009. Pravděpodobně lze počítat i s opakovaným pozváním na festival krajanů do Herkulových lázní v září 2009. Vzhledem k velkým závazkům plánuje tvůrčí tým z Prahy další pracovní pobyt v Banátu počátkem května.

Závěrečnou zprávu o projektu *Hlasy země* zpracovali v březnu 2009 Lenka Tretiaová s využitím fotografií Viléma Šraila, Iva Dokoupila a Lenky Tretiagové, grafická úprava Ondřej Staněk a Ondřej Lipovský.

Poděkování

Hlavní dík patří dokonalé pohostinnosti rodičů dětí z Eibenthalu, především: Josefina Toma, Josefina Straluciuc, Veronika Pervulescu, Gustyna Pospisil, Marie Steiner, Marie Pospíšil a Marie Pospisil, Firuta Havliceec, Marie Osan, Mia Marica, Vasilcanovi a další.

Díky patří paní učitelce Haně Herrmannové s rodinou,
paní učitelce Michaele Pospíšilové,

celému pedagogickému sboru školy v Eibenthalu a Baia Noua,
lektorům Lence Tretiagové a Ondřejovi Lipovskému z Prahy.

Celý projekt by se nemohl uskutečnit bez každodenní péče a technické záštity
Petra Tretiaga a Viléma Šraila, členů uměleckého týmu z Prahy.

Děkujeme za maximální pomoc a podporu projektu:

Tanci Praha o.s., ZUŠ Na Popelce v Praze 5, Ivu Dokoupilovi z Člověka v tísní,
Daně Brabcové z Českého centra v Praze
a zejména rodičům dětí z Prahy.

**Projekt by se nemohl uskutečnit bez finanční podpory
Ministerstva zahraničních věcí ČR
Tanečního studia Light
Tance Praha o.s.
Českého centra v Praze**

Hlasy země

Představení tanečního divadla na motivy románu Jeana Giona

Režie a pedagogické vedení: Ondřej Lipovský a Lenka Tretiagová

Výtvarná složka představení: Ondřej Lipovský (návrh) a Dana Kociánová (výroba)

Hudba: Jakub Kudláč

Dokumentace: Vilém Šrail

Technik: Petr Tretiag

Odborná pomoc: Hana a Aram Herrmannovi
a Michaela Pospíšilová

V hlavních rolích:

Gabriel Toma (8 třída ZŠ Eibenthal) a Jiřina
Krásová (8. třída ZŠ Praha)

Na tvůrčím vzniku představení spolupracovali:

1. Gabriel Toma
2. Jiřina Krásová
3. Emilia Hrincescu
4. Catarina Hrincescu
5. Raul Vasilcan
6. Nicoleta Zerzavi
7. Jana Caftan
8. Carina Wagner
9. Josef Havlicec
10. Ionela Osan
11. Ana Havlicec
12. Cosmin Doscocil
13. Alex Nedved
14. Rebeca Banca
15. Stefan Pospisil
16. Hermina Havlicec
17. Josefina Steiner
18. Denis Marica
19. Elena Ciuverca
20. Ionela Ciuverca
21. Dean Doscocil
22. Raul Pervulescu
23. Roland Straluciu
24. Ruth Pospisil
25. Bernadeta Pospisil
26. Adela Popescu
27. Larisa Pospisil
28. Tereza Velátová
29. Anna Podskalská
30. Anna Tretiagová
31. Barbora Daňková
32. Martin Daněk
33. Hana Bernardová
34. Josefína Hermannová
35. Matěj Břeň
36. Jan Břeň
37. Natan Hermann
38. Nutu Marica
39. Denisa Flasch
40. Roxana Banca
41. Carla Zisler
42. Ovidiu Doscocil

Kontakty na tvůrce projektu:

Ondřej Lipovský
bulsdaiok@centrum.cz

Lenka Tretiagová
tretiag@volny.cz

Vilém Šrail
vilem.srail@centrum.cz